

Otázky k absolutoriu

Pastorace a psychologie

Zkoušející: Dalimil Staněk, Marek Macák a Dana Staňková

1. Člověk z pohledu pastorální teologie a antropologie

- Zodpovědný vyučující: Marek Macák
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Pohled na člověka podle vybrané psychologické školy.
 - Pastorace: Koncepty ducha, duše a těla. Člověk jako obraz Boží (možné významy a důsledky). Člověk ve vztahové perspektivě. Zralost, nové stvoření a život v Kristu. Eschatologická perspektiva.
- Základní literatura
 - Willard D., *Obnova srdce*
 - Reeves, M., *Potěšení v trojici*
 - Balabán, M., *Hebrejské člověkosloví*

2. Hřích a psychopatologie

- Zodpovědný vyučující: Marek Macák
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Vztah hříchu, porušenosti a psychopatologie. Teorie psychopatologie podle vybrané psychologické školy.
 - Pastorace: Pád, hřích a porušenost. Problém utrpení. Dědičný hřích. Hřích ve světle vykoupení. Porušenost v životě křesťana. "Už ano. Ještě ne"
- Základní literatura
 - McMinn, M., *Sin and grace in biblical counseling*
 - Pfeifer, S., *Slabé nésti*

3. Duchovní růst, zralost a duchovní krize

- Zodpovědný vyučující: Dalimil Staněk
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Člověk, víra a zbožnost ve vývojové perspektivě.
 - Pastorace: Různé pojetí zralosti. Příklady duchovního růstu a krize. Stádiové a procesní modely duchovní krize a duchovního vývoje. Principy doprovázení člověka duchovní krizí.
- Základní literatura
 - Peck, F. C., *Nevyšlapanou cestou*
 - West, K., *Dobrodružství psychického vývoje str. 152-158*

4. Etické otázky pastorace

- Zodpovědný vyučující: Dana Staňková
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Mlčenlivost. Ohlašovací povinnost. Princip "nepoškodit". Sebereflexe. Supervize. Duševní hygiena. Kolegiální vztahy.
 - Pastorace: Specifické etické principy v rámci sborového a církevního společenství. Zpovědní tajemství. Duální vztahy. Vykazatelnost.
- Základní literatura
 - Murray, D., *Reset*

5. Role pastoračního pracovníka, pastorace v kontextu společenství

- Zodpovědný vyučující: Dana Staňková
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Role pomáhajícího, potřebné dovednosti a zodpovědnosti, faktory ovlivňující proces doprovázení a terapie.

- Pastorec: Specifika doprovázení v kontextu sborového společenství. Hranice a limity. Role pastoračního pracovníka. Crabbův třífázový model pastorece na sboru. Odpovědnost za pastorec v rámci sboru.
- Základní literatura
 - Benner, D., *Strategic pastoral counseling*
 - Powlison, D., *Speaking truth in love. Counsel in Community*
 - Crabb, L., *Osobnost člověka*
 - Timulák, L., *Základy vedení psychoterapeutického rozhovoru, Integrativní rámeček*.

6. Pastorační proces

- Zodpovědný vyučující: Dana Staňková
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Modely vedení rozhovoru (Carkhuff, Egan)
 - Pastorec: Modely vedení rozhovoru (Powlison, Tripp). Rozdíly mezi křesťanskými pastoračními a sekulárně terapeutickými přístupy. Definice pastorece.
- Základní literatura
 - Tripp, P., *Nástroj v Božích rukou*
 - Carkhuff, R., *The Art of Helping in the 21st Century*
 - Timulák, L., *Základy vedení psychoterapeutického rozhovoru, Integrativní rámeček*.

7. Supervize v pastoreci

- Zodpovědný vyučující: Dana Staňková
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Definice pojmu, formy, funkce, vymezení vůči dalším pojmům (mentoring, koučování, poradenství, terapie, facilitace, učednictví), cíle, etické aspekty.
 - Pastorec: Supervize v kontextu sboru/ církve. Specifika a limity. Pohled na supervizi z pohledu Písma. Předměty
- Základní literatura
 - Baštecká, B., Čermáková, V., Kinkor, M., *Týmová supervize*
 - Watson, T., *Developing clinicians of character*

8. Deprese

- Zodpovědný vyučující: Marek Macák
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: psychopatologické vymezení: vymezení diagnózy/problematiky, etiologie, patogeneze, prognóza, medikace, postupy v terapii
 - Pastorec: biblická perspektiva a duchovní rozměr, uchopení tématu v kontextu duch. života, zacházení s problematikou v kontextu církve, postupy v pastoreci
- Základní literatura
 - Praško, J., *Deprese a jak jí zvládat*
 - Grün, A., *Deprese jako šance*
 - Vágnerová M., *Psychopatologie pro pomáhající profese*

9. Úzkosti

- Zodpovědný vyučující: Marek Macák
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: psychopatologické vymezení: vymezení diagnózy/problematiky, etiologie, patogeneze, prognóza, medikace, postupy v terapii
 - Pastorec: biblická perspektiva a duchovní rozměr, uchopení tématu v kontextu duch. života, zacházení s problematikou v kontextu církve, postupy v pastoreci
- Základní literatura
 - Vágnerová, M., *Psychopatologie pro pomáhající profese*
 - Praško, J., *Terapie úzkostných poruch*

10. Trauma, posttraumatická stresová porucha

- Zodpovědný vyučující: Marek Macák
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: psychopatologické vymezení: vymezení diagnózy/problematiky, etiologie, patogeneze, prognóza, medikace, postupy v terapii
 - Pastore: biblická perspektiva a duchovní rozměr, uchopení tématu v kontextu duch. života, zacházení s problematikou v kontextu církve, postupy v pastorační
- Základní literatura
 - Bessel Van der Kolk, *Tělo sčítá rány*
 - Praško, J., *Kognitivně behaviorální terapie psychických poruch*
 - Allender, D., *Cesta uzdravení*
 - Vojtová H., *Trauma a disociace*

11. Stres, vyhoření a zvládání zátěže

- Zodpovědný vyučující: Marek Macák
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Teorie stresu. Copingové mechanismy. Resilience. Syndrom vyhoření. Emoční regulace.
 - Pastore: Víra jako zdroj a zátěž. Spiritualita a emoční regulace.
- Základní literatura
 - Honzák, R., *Jak žít a vyhnout se syndromu vyhoření*
 - Křivohlavý, J., *Hořet ale nevyhořet*
 - Raus, P., *Jak porozumět emocím*
 - Obrazový průvodce stresu a zvládání. WHO

12. Těžké duševní poruchy – psychózy

- Zodpovědný vyučující: Marek Macák
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: psychopatologické vymezení: vymezení diagnózy/problematiky, etiologie, patogeneze, prognóza, medikace, postupy v terapii
 - Pastore: biblická perspektiva a duchovní rozměr, uchopení tématu v kontextu duch. života, zacházení s problematikou v kontextu církve, postupy v pastorační
- Základní literatura
 - Pfeifer, S., *Slabé nésti*
 - Vágnerová, M., *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*

13. Poruchy osobnosti

- Zodpovědný vyučující: Marek Macák
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Společné znaky poruch osobnosti. Vybrat jednu a specifikovat. psychopatologické vymezení: vymezení diagnózy/problematiky, etiologie, patogeneze, prognoza, postupy v terapii
 - Pastore: biblická perspektiva a duchovní rozměr dep., uchopení tématu v kontextu duch. života, zacházení s problematikou v kontextu církve, problematika medikace, postupy v pastorační
- Základní literatura
 - Praško, J., *Poruchy osobnosti*
 - McWilliams, N., *Psychoanalytická diagnóza*
 - McRay, B., *Modern psychopathologies*

14. Sebehodnota, pocity méněcennosti, stud

- Zodpovědný vyučující: Marek Macák
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: teorie studu a sebehodnoty, vymezení studu a sebehodnoty, terapeutické postupy,
 - Pastore: Teologie lidské hodnoty a důstojnosti, pastorační postupy, biblické základy
- Základní literatura

- Thompson, C., *The soul of shame*
- Green, D., *Jak se vypořádat se studem a vinou*
- Welch, E., *Shame interrupted*

15. Ztráta a truchlení

- Zodpovědný vyučující: Dalimil Staněk
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Proces truchlení. Projevy přirozeného truchlení. Kdy mohou očekávat komplikované truchlení a jak se projevuje.
 - Pastorate: Pastorační doprovázení truchlících. Teologická perspektiva ztráty a truchlení – Znamé biblické pasáže.
- Základní literatura
 - Green D., Lawrenz M., *Life after grief*
 - Lewis, C. S., *Svědectví o zármutku*
 - Křivohlavý, J., *Křesťanská péče o nemocné*

16. Singleness

- Zodpovědný vyučující: Marek Macák
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Psychologické aspekty svobodného života, motivace k němu, svobodný život jako volba, nutnost anebo životní kompromis. Typické psychologické konflikty kolem svobodného života, budování sociálního zázemí svobodného člověka. Možnosti a potenciálně pozitivní psychologické aspekty života single lidí.
 - Pastorate: Smysl svobodného života. Singleness a celibát. Svobodní ve vztahu k rodinám a církvi. Svobodný život v různém věku.
- Základní literatura
 - Allberry, S., *7 mýtů o singless*
 - Danylak, B., *Redeeming singleness*
 - Macák, M., *Minoritní sexualita v pastoraci věřících*

17. Předmanželské poradenství

- Zodpovědný vyučující: Dana Staňková
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Cíle a limity předmanželského poradenství. Proces diferenciací, genogramy.
 - Pastorate: Proces opuštění a přilnutí. Témata pro předmanželské poradenství.
- Základní literatura
 - Stanková, D., *Předmanželské poradenství*

18. Pastorate vztahů

- Zodpovědný vyučující: Dana Staňková
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Vztahy partnerské, rodinné, mezigenerační. Charakteristika zdravého vztahu. Základy mediace. Konflikty a jejich řešení.
 - Pastorate: Specifika vztahů křesťanů a vztahů v rámci sborových společenství. Proces usmíření (most smíření E. Worthington). Princip přátelství. Trinitární teologie v praxi.
- Základní literatura
 - Bonhoeffer, D., *Život v obecnství*
 - Raus, P., *Spojenci na místo protivníků*
 - Worthington, E., *Forgiveness and Reconciliation*

19. Manželství a rozvod

- Zodpovědný vyučující: Dana Staňková
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Základy párového poradenství. Vnější a vnitřní vlivy ovlivňující manželství. Vývoj manželského vztahu.

- Pastorate: Teologie manželství. Doprovázení rozvodu. Teologie rozvodu.
- Základní literatura
 - Yarhouse, M., Sells, J., *Family Therapies*

20. Výchova a vedení dětí

- Zodpovědný vyučující: Dana Staňková
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Výchovné styly. Koncept sociální dělohy.
 - Pastorate: Biblické koncepty výchovy. Přístup k dětem různého věku. Principy sexuální výchovy. Texty o sexuální výchově z knihy Přísloví. Mudroslovná literatura a výchova.
- Základní literatura
 - Chvála, V., Trapková, L., *Rodinná terapie psychosomatických poruch*

21. Zneužívání, zanedbávání, týrání a prevence

- Zodpovědný vyučující: Dana Staňková
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Vymezení pojmů. Charakteristika rodin zanedbávajících a zneužívajících.
 - Pastorate: Reflexe Biblických příběhů. Základní principy pastorate. Důsledky na rovině tělesné, vztahové, duševní a duchovní. Vymezení kompetencí pastoračního pracovníka. Prevence.
- Základní literatura
 - Allender, D., *Cesta uzdravení*
 - Langberg, D., *On the threshold of the hope*
 - Matoušek, O., *Dítě traumatizované v blízkých vztazích*

22. Závislosti

- Zodpovědný vyučující: Dalimil Staněk
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Společné znaky závislostí. Vybrat jednu a více popsat. Psychopatologické vymezení: vymezení diagnózy/problematiky, etiologie, patogeneze, prognóza, problematika medikace, postupy v terapii. Model procesu změny.
 - Pastorate: biblická perspektiva a duchovní rozměr dep., uchopení tématu v kontextu duch. života, zacházení s problematikou v kontextu církve, postupy v pastorační.
- Základní literatura
 - McRay, B., *Modern psychopathologies*
 - Alter, A., *Neodolatelné*
 - May, G., *Závislost a milost*

23. Sexualita

- Zodpovědný vyučující: Marek Macák
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Zdravý sexuální vývoj. Sexuální patologie. Orientace v základních pojmech.
 - Pastorate: Teologické zakotvení lidské sexuality. Teologie sexuální orientace. Životní výzvy a možnosti LGBT lidí. LGBT jako výzva pro církve. Teorie původu homosexuality a transsexuality. Pastorační přístupy k LGBT lidem.
- Základní literatura
 - Yarhouse, M., *Sexuality and Sex Therapy*
 - Yarhouse, M., *Jak se vyznat v sexuální identitě*
 - Hirsch, D., *Svatý sex*
 - Čítanka: *Sexualita*
 - Macák, M., *Minoritní sexualita v pastorační věřících*

24. Stárnutí, umírání a smrt

- Zodpovědný vyučující: Dalimil Staněk

- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Fáze vyrovnávání se smrtí podle E. Kubler-Rossovové, fyziologické a psychologické aspekty stáří
 - Pastorece: Teologie smrti a života. Biblické příběhy, vyučování a koncepty týkající se smrti, umírání a posmrtného života. Doprovázení umírajících a pozůstalých.
- Základní literatura
 - Křivohlavý, J., *Křesťanská péče o nemocné*
 - Křivohlavý, J., *Poslední úsek cesty*
 - Kubler-Rossová, E., *Hovory s umírajícími*

25. Křivda, odpuštění a usmíření

- Zodpovědný vyučující: Dalimil Staněk
- Rozšířené zadání
 - Psychologie: Přední autoři a teorie odpuštění. Rozdíl mezi odpuštěním a usmířením. Koncept mostu usmíření.
 - Pastorece: Jak vést druhého k odpuštění? Reflexe biblických příběhů a vyučování o odpuštění (Josef, Ježíšova podobenství atd.). Rozdíl mezi sekulárními a křesťanskými přístupy k teorii odpuštění.
- Základní literatura
 - Smedes, L., *Odpust' a zapomeň*
 - Worthington, E., *Forgiveness and Reconciliation*